

בין עזה לטול כרם ולבנון ☒ הזירות הפתוחות מעמידות את ישראל בפני דילמות מדיניות ומציאות ביטחונית נפיצה

written by מאיר בן שבת | 24.02.2025

עכוב שחרורם של המחבלים מבתי הכלא בישראל הוא צעד מתבקש על ההפרות מצד חמאס בפעילות השבת החטופים והחללים בסוף השבוע האחרון, אך משמעותו היא בעיקר סמלית, שכן ישראל צפויה לשוב למסלול המו"מ כדי למצות את פוטנציאל השחרורים במסגרת שלב א' של ההסכם. יותר מכך, ישראל, יש להניח אף תנסה להגיע להסכמות על הארכת השלב הזה כך שיוחזרו חטופים וחללים נוספים, באותם התנאים והתמורות. האם חמאס תיענה לכך? דובריה כרגע מאותתים על התעקשות לעבור לשלב ב' אך עדיין לא נאמרה מצידם המילה האחרונה. המספר הגדול של החטופים שעדיין בידיה, מספק לה מרחב גמישות בעניין זה, שגם ישאיר בידיה קלפי מיקוח להמשך. על כל פנים, לקראת הגעתו לאזור של סטיב וויטקוף יגברו הלחצים להסכמה בעניין זה.

בזמן שהשיח בנושא זה תופס את הכותרות, בעולם הערבי מתאמצים לגבש נוסחאות שיאפשרו להגיע ל"יום שאחרי", בלי חידוש הלחימה ותוך עקיפת תכניתו של הנשיא טראמפ להעברת תושבי עזה למדינות אחרות.

עיקרה של היוזמה: הקמת ועדה מוסכמת לניהול ענייניה האזרחיים של עזה, בחסות בינלאומית וללא מעורבות רשמית של חמאס.

ההודעות שיצאו באחרונה מצד דוברי חמאס על נכונותה של התנועה לפנות את מקומה בניהול העניינים האזרחיים של הרצועה נועדו לסייע לכך. "פסגת החירום הערבית" שמצרים צפויה לכנס ב-4 במרס סביב "הסוגייה הפלסטינית" תספק את הבימה ואת האריזה המדינית לאותה יוזמה. תומכיה מקווים כי היא תפחית את העיסוק בתכנית טראמפ- שמאז הצגתה מטלטלת את הרחוב הערבי ומאיימת, בראייתם, על הסדר האזורי.

ואולם, ארגון הטרור, שביטחונו גבר לאחר הפסקת האש, הציג שני עקרונות בעמדתו לגבי עתיד עזה. האחד- ניהול הרצועה הוא עניין פלסטיני פנימי ומצריך "הסכמה לאומית". השני- "ההתנגדות המזוינת לכיבוש הישראלי היא זכות של כל העם הפלסטיני על כל האדמה הפלסטינית ולא רק זכותה של חמאס"- במילים אחרות: לשיטתו של חמאס, הוא גורם הכוח המרכזי ברצועה ויש לסכם עימו ולא מעליו את הניהול של עזה. בכל מקרה, הוא מבהיר, לא יהיה פירוז, לא ברצועה ולא במקום אחר!!

יש להניח כי המדינות הערביות ינסו לשווק את יוזמתם כפתרון שיענה על צרכיהם של כל

השחקנים ויאפשר התקדמות לחזונו הגדול יותר של הנשיא טראמפ לנורמליזציה אזורית. הם יציגו מחויבות רבה יותר מצידן למניעת התחמשות חמאס, הסכמה שקטה לפעילות ישראלית עתידית שתבוצע במאפיינים דומים לזו שבשטחי יהודה ושומרון ובמנגנונים שיאפשרו פעילות מתואמת להחלשת חמאס. מן הסתם הן יטענו גם כי מדובר במאמץ ממושך, רב מימדי, שיטפל גם בשורשי העוינות ויצריך סבלנות ועדיף לנהלו כך ולא להיגרר לכיוונים הרפתקניים שנשענים על אשליה כוזבת של "זבנג וגמרנו"². ואולם, בסרט הזה כבר היינו. תכנית שמעבירה את הניהול האזרחי מידיו של חמאס אך משאירה את ארגון הטרור כגורם הכוח המרכזי ברצועה, היא חיזבאלליזציה של עזה.

במציאות כזו חמאס ישקם את כוחו הצבאי ברצועה וימשוך בחוטים מאחורי הקלעים, בניהול כל ענייניה. הוא ינתב את האנרגיות הפנויות שלו, להגברת המאמצים גם ביו"ש ובזירות נוספות.

ישראל צריכה לדבוק בעמדתה ולהבהיר כי לא תתפשר על דרישתה לפירוז הרצועה מיכולות צבאיות, בנוסף למיטוט שלטון חמאס ולא במקומו

הנחיית שר הביטחון להקים מנהלת להגירה מרצון של תושבי עזה ולתיאום המהלכים הקשורים בתכנית טראמפ, היא חלק מהתשובה ליוזמה הערבית המתגבשת. את הזעם שגבר בעקבות השבת החללים וחשיפת ההתעללות המפלצתית מצד ארגוני הטרור, יש לנתב למטרה אחת: להכרית את הרשע!

פיגועי המטען באוטובוסים ? האם אנו בפתחו של גל חדש?

עדיין לא נתבררו הפרטים סביב הניסיון לבצע שרשרת פיגועי-מטען המוניים באוטובוסים בגוש דן בסוף השבוע האחרון.

ברקע לכך צירוף של מספר גורמים. התמיכה בחמאס שהתחזקה מאז מתקפת ה-7 באוקטובר וגברה בעקבות שחרור המחבלים ב"עסקת החטופים", המוטיבציה הגבוהה לנקום בישראל על פעולותיה בעזה וגם ביו"ש, ההתססה הנמשכת מצד גורמי "ציר ההתנגדות" ובכירי חמאס בחו"ל להגברת הפעולות מיו"ש "בכל האמצעים האפשריים", הפעילות הישראלית שמגבילה את אפקטיביות הטרור בשיטות האחרות וזמינות הנשק ואמצעי החבלה ברחבי ה"שטחים", כל אלה הציתו את הרצון לחדש את דפוסי הפעולה הללו.

יש להניח כי תרמו לכך גם הרצון לחקות את הישגי חמאס בעזה, התרוממות הרוח בעקבות שחרורם של חלק ממחוללי טרור המתאבדים והאוטובוסים מתחילת שנות ה-2000 וגם מרחק הזמן שחלף מאז "חומת מגן" שעמעם את זיכרון המחיר של אותה אינתיפאדה.

היעד המיידי של ישראל הוא למנוע הפיכת הפיגועים הללו למגמה, על ידי שילוב של האמצעים בידיה. שב"כ ? יש להניח ? כבר מתחקר עצמו, מפיק לקחים ביחס לאירועים האחרונים וימצא את מאמציו נגד ההתארגנות האחראית להם. על כל פנים, ביחס לאמצעי ההרתעה לא נכון יהיה

להפעילם בהדרגה, אלא להתחיל מיד בעוצמה. כולל הריסות בתים, גירוש, חילוט נכסים ומעצר והענשת סייענים שמעסיקים או מסייעים שב"חים. לאזרחים הישראלים שממשיכים להוכיח את עצמם גם מול אתגרי הביטחון, תפקיד מפתח במניעת כוונות האויב ובתגובה המהירה והמדויקת באירוע שמתפתח.

הנחיית הדרג המדיני להגביר את הפעילות למעצר פעילים ולסיכול תשתיות טרור, כולל נשק ומעבדות חבלה נכונה. מוקדי טרור ביו"ש שמתנהגים כמו עזה, צריכים להיראות כמו עזה. הצעדים שנעשים בצפון השומרון הם בכיוון הנכון, אך עדיין אפשר להגביר את העוצמה.

בלבנון: מבחנה האמיתי של המדיניות הישראלית

מבחנה האמיתי של המדיניות הישראלית בזירה הצפונית, התחיל השבוע, עם יציאת כוחות צה"ל משטחה של לבנון, פרט לחמש הנקודות שבהן נמשכת הנוכחות בהתאם לסיכום עם הממשל האמריקני.

פרק הלחימה הנוכחי במאבק הממושך עם חיזבאללה, מסתיים אמנם בהישגים דרמטיים של ישראל, אך מה שיקבע מתי וכיצד יתרחש העימות הבא, הוא האופן שבו היא תתנהל במערכה שכבר מתפתחת: המערכה למניעת התחמשותו והתבססותו מחדש של ארגון הטרור השיעי.

חיזבאללה יוצא מהמלחמה כשהוא פצוע ומוכה, לאחר שהקריב את נסראללה ואת הפיקוד הבכיר שלו על המזבח שסינואר בנה, ובלי יכולות ונכסים מבצעיים שבהקמתם השקיע מאמצים רבים לאורך שנים.

שליטתו המוחלטת ברצועת הגבול שבדרום לבנון הופקעה מידי (לפחות באופן זמני) וחמור מכל בעיניו ² הוא איבד את מעמדו הייחודי ואת יוקרתו. התדמית שיצר לעצמו של הבריון השכונתי שמכתיב את כללי-המשחק ומאיים על כל סובביו, ספגה מכה קשה.

איראן וסוריה שפרסו עליו את חסותן ובה בעת השתמשו בו להרתעת יריביהן, כבר אינן אותן המדינות מהימים הראשונים של המלחמה. בטהראן ³ לא יכולים עוד לתלות בו תקוות שיצליח לשתק ולהניא את ישראל מפעולות יזומות נגד הרפובליקה האסלאמית, ואפילו בחמאס יתקשו לסמוך על הבטחותיו, לאחר שלמרות הצהרותיו, פרש מהלחימה בזמן שהיא עדיין נמשכת בעזה.

הכינוי שהדביק לעצמו "מגן-לבנון" הפך נלעג, תמונות חלליו הרבים מקשטות את צידי הכבישים, תושבי הכפרים בדרום מוכים בהלם מהיקף ההרס, חוששים להיזרק למציאות ללא פתרונות שיקום, הצהרות מנהיגיו נטולות אנרגיה והפוליטיקאים הלבנוניים שכפפו ראשם בהכנעה מול דמותו המאיימת, מחציפים פנים.

הפער בין דברי הרהב של נסראללה ושותפיו לבין הביצועים שהפגינו אנשי הארגון במלחמה, ממשיך להביך את תומכיו. העלבון חד וצורב.

תחושות אלה של זעם ועלבון מזינות כעת את המוטיבציה ואת האנרגיות של הנהגת הארגון .

כגודל הפגיעה והמבוכה כך עוצמת הרצון, להתבסס מחדש, לשקם את מערכי הארגון, ולהתכונן להזדמנות המתאימה שבה יוכלו להשיב את כבודו האבוד על גבה של ישראל.

ההתמודדות עם המאמצים שחיזבאללה ינקוט כדי להתחמש ולהתעצם, מציבה אתגר ממשי לישראל. ארגון הטרור השיעי יעמיד את ישראל במבחנים קשים. הוא ינהל את פעילותו במסווה אזרחי, בחסות האוכלוסייה ותוך ניצול המאמצים ההומניטאריים. הוא ינסה להרגיל את ישראל להשלים את התבססותו: במנות קטנות, בלי להתריס ובזמנים שבהם יהיה לישראל עניין מיוחד לשמר את השקט.

החשש מפני התלקחות מחודשת בגלל מחיריה המדיניים, הביטחוניים והכלכליים, יחד עם לחצים, פיתויים ושיקולים הנוגעים לסדר העדיפות הלאומי, עלולים להוביל את מקבלי ההחלטות בישראל להעדיף את השקט על פני האינטרס למנוע התחמשות.

ההחלטה הישראלית להמשיך להחזיק מוצבים בלבנון היא חשובה, גם כדי לשמר מנוף לחץ על לבנון לממש את התחייבותה להסיג את חיזבאללה צפונית לליטני, אבל חשובה מכך היא המדיניות שישראל תממש בפועל ביחס להפרות. נכון לקבוע כללים נוקשים ולגבות את כוחותינו כדי שלא יהססו בפעילותם. על המפקדים לדעת כי ישראל ? ההנהגה והציבור ? מוכנים ליטול את הסיכונים להסלמה כתוצאה מתגובה נחושה ובלבד שלא לחזור להכלה.

על הדרג המדיני והצבאי להניח כי חיזבאללה, במסגרת מאמציו להשיב את יוקרתו, ינקוט תחבולות וינסה להפתיע את ישראל. קשה לדעת מתי זה יקרה, אך זו ההנחה שצריכה לעמוד בבסיס תוכניות ההגנה וההתקפה של צה"ל. הטמעתה והתנהגות לאורה גם בתקופות של שקט, הן אתגר פיקודי ומנהיגותי ולקח מחויב המציאות.

התפרסם במעריב, בתאריך 24.02.2025.